

عن علي بن الحسين عليه السلام قال:

«لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي طَلَبِ الْعِلْمِ لَطَبَوْهُ وَلَوْ بِسَفْكِ الْمُهْجِ وَخَوْضِ اللَّجَجِ»

الكافي، جلد ۱، صفحه ۳۵

امام خامنه‌ای مدظله العالی:

درس خواندن و تهذیب اخلاق و هوشیاری سیاسی همراه با تلاش‌های انقلابی،
وظائفی هستند که دختران و پسران این نسل باید آنها را هرگز فراموش نکنند. ۱۳۹۸/۹/۲۴

عنوان:

اسم مثنی و جمع سالم «لا»ی نفی جنس معرب است یا مبنی؟

شناسنامه مطلب	
e-n-40	کد مطلب
نحو/نواسخ	موضوع
نحو/معرب و مبنی	موضوع مرتبط
علمی/ادبیات عربی/نحو/تحقیق پژوهشی/البهجة المرضیة/تبیین	رده
لای نفی جنس، مثنی، جمع سالم، حجیت اشعار عرب، اعراب، بنا، شبه تضمنی، شبه غیر مدنی	برچسب
برخی از تعلیقه‌های فایل، از حجة الاسلام آقای عبدالاحد قراری است.	توضیحات

پایگاه تزکیه‌ای، علمی، بصیرتی و مهارتی **نُمو**

nomov.ir

همان‌طور که می‌دانید اسم «لا» ی نفی جنس زمانی که مضاف یا شبه مضاف باشد معرب و در غیر این دو صورت مبنی خواهد بود.

اما سؤال اینجاست که اگر اسم «لا» ی نفی جنس مثنی یا جمع باشد^۱ و مضاف و شبه مضاف هم نباشد، آیا در این صورت هم اسم «لا» ی نفی جنس مبنی خواهد بود^۲ یا این که چون تثنیه و جمع از خصوصیات اسم است با علت بنا معارضه کرده و اسم «لا» ی نفی جنس، معرب خواهد شد؟^۳

برای رسیدن به جواب این پرسش باید دانست که خصائص اسما با علت بنا در صورتی معارضه می‌کند که وارد بر آن شود. اما در این مورد، علت بنا بر مثنی و جمع که از خصائص اسم می‌باشند، وارد می‌شود و لذا در اینجا تعارضی بین علت بنا و خصوصیات اسم صورت نمی‌گیرد.

به عبارت دیگر تثنیه و جمع، زمانی باعث اعراب می‌شود که کلمه در مفرد خود مبنی باشد و بعد از این که این مفرد مبنی، تثنیه یا جمع بسته شد علامت تثنیه یا جمع با بنا معارضه کرده و موجب معرب شدن کلمه می‌شود.^۴

اما در مورد اسم «لا» ی نفی جنس باید گفت که اسم «لا» ی نفی جنس ابتدا به صورت معرب و در حالت تثنیه یا جمع آورده می‌شود و سپس به خاطر اینکه «لا» ی نفی جنس دارای معنای «مِن» استغراقیه جنسیه است و به خاطر نوع ترکیبش با اسم خود که به صورت ترکیب

۱ - لا یخفی علیک ما ذیلہ هنا بعض الافاضل من عدم ورود شاهد علی استعمالہم ذلک فی لغتہم و لم ینقل عن العرب ترکیب لا مع غیر المفرد و قد ردوا علی المستشکل بمثالین هما:

(أ) تعز فلا الفین بالعیش متعا

(ب) اری الربع لا اهلین فی عرصاته

و الشاهد فی الفین و اهلین الا ان فی النقل مجالا للنظر از لم ینسب الی احد حتی تثبت صحة الاحتجاج بهما.

۲ - یعنی بنا بر شبه معنوی زیرا متضمن معنای «مِن» داله بر عموم مدخول است.

۳ - که در این حالت می‌گویند شبه غیر مدنی است.

۴ - درست آن است که خود تثنیه و جمع معارض است و نه علامتش زیرا معنای تثنیه و جمع از خصوصیات اسم است و نه علامت لفظی آن‌ها.

تضمنی است، مبنی می‌شود. یعنی در «لارجلین فی الدار» مثلاً شما کأنه می‌گویید دو مرد را در گروه‌های متشکل از آن دو نظر بگیر (تثنیه). حالا بدان که هیچ (ترکیب مضمّن معنای مین) چنین گروهی داخل خانه نیست (نفی).

منبع: مکررات المدرس، ج ۱ ص ۲۵۴